Kamničanka

Časopis občine Kamnik, 10. januarja 2025, leto 10, številka 1

Miha Maleš na novo

V Galeriji Miha Maleš so predstavili novo postavitev stalne zbirke likovnih del slikarja, katerega ime nosi osrednje kamniško likovno razstavišče. Poudarek je na pridobitvah v zbirko iz zadnjih let.

Igor Kavčič

Kamnik – V ponedeljek, 6. januarja, je minilo 122 let od rojstva Kamničana Mihe Maleša, enega najpomembnejših slovenskih slikarjev 20. stoletja, katerega življenjski etos je ob likovnem ustvarjanju segal tudi na druga področja kulturnega delovanja, ustanovil je bibliofilsko založbo, izdajal umetniško revijo Umetnost, pisal poezijo in besedila o umetnosti ... Tudi zato sta ob odprtju nove postavitve stalne zbirke Maleševih likovnih del v osrednji kamniški galeriji v izteku preteklega leta kustosinja galerije in razstave Saša Bučan in sodelavec pri postavitvi Marko Kumer ob spremljavi avtorske glasbe Vladimirja Rističa interpretirala slikarjeve pesmi in njegova razmišljanja o umetnosti.

V »umetnikovi delavnici« je več kot šest ustvarjalnih desetletij prejšnjega stoletja nastajala in domovala v prvi vrsti seveda likovna, a vsekakor umetnost v najširšem pomenu besede. Leta 1979, ob 750. obletnici prve omembe kamniških meščanov v pisnih virih, je Miha Maleš svojemu domačemu mestu Kamnik podaril 2634 likovnih del iz vseh obdobij svojega ustvarjanja, že naslednje leto pa so v galeriji pripravili prvo razstavo. Ob mnogih priložnostih za predstavitev njegovih del so v galeriji, poimenovani po slikarju, leta 2017 postavili prvo stalno razstavo, ta pa je po sedmih letih doživela prenovo.

Avtorica nove postavitve stalne zbirke del Mihe Maleša je Saša Bučan. / Foto: Tina Dokl

Zbirka umetniške keramike

Kot je poudarila Saša Bučan, so že nekaj časa imeli v načrtu prenovitev postavitve zbirke, saj imajo v Medobčinskem muzeju Kamnik na voljo izjemen nabor slikarjevih umetniških del. »Ni naš namen, da bi bile postavitve zbirk več let enake, želja je, da se občasno spreminjajo oziroma prenavljajo. V depojih imamo raznovrstna likovna dela, ki jih je podaril slikar, zato je prav, da jih občasno v galeriji menjamo in ljudem pokažemo vso razsežnost Maleševega ustvarjanja. Pri tem bomo vztrajali tudi v prihodnje,« je povedala.

Eden od vzgibov za tokratno prenovo pa je bila tudi nova pridobitev izpred dobrih dveh let, ko so od njegove zdaj sicer že pokojne hčere Travice Maleš Grešak odkupili obsežen del Maleševe umetniške keramike. »S keramiko se je prvič srečal leta 1935 pri kamniškem izdelovalcu keramike Schnablu. Maleš je ob tem razmišljal o umetniški keramiki, ki naj bi bila primerna za okrasje na steni, in ne na mizi. V tehniki slikanja na keramiko pa se vidita tudi umetnikovo mojstrstvo in sposobnost hitrega zapisovanja motiva na podlago,« dodaja sogovornica. Izdelki iz keramike so predstavljeni tako v vitrinah kot na dveh galerijskih stenah.

▸ 6. stran

Odprtja so se udeležili tudi vnuki Mihe Maleša: (z leve) Jure Grešak, Miha Grešak, Katarina Pražnikar in Veronika Ivenčnik s pravnukinjo Emo. / Foto: Tina Dokl

V prenovljeni postavitvi tokrat izstopajo tako Maleševa slikarska dela kot njegov ustvarjalni opus umetniške keramike. / Foto: Tina Dokl

Dela v zdravstvenem domu

V kamniškem zdravstvenem domu potekajo dela, s katerimi bodo pridobili dodatne ambulante. Investicija, ki bo zaključena v prihodnjih mesecih, bo stala 555 tisoč evrov.

Aleš Senožetnik

Kamnik – V Zdravstvenem domu dr. Julija Polca Kamnik so pred kratkim začeli investicijo, s katero nameravajo urediti doslej neizrabljeno podstrešje, kamor bodo preselili patronažno službo, in tako v drugem nadstropju pridobili prostore za dve ambulanti s pripadajočima referenčnima ambulantama ter dodaten prostor za psihologa.

Kot nam je povedal direktor zdravstvenega doma Sašo Rebolj, je ureditev prostorov potrebna zaradi povečevanja števila zaposlenih v preteklih letih. »S širitvijo prostorov tako ne načrtujemo novih zaposlitev, ampak zgolj zagotoviti kvalitetno delo ob sedanji prostorski stiski,« je dodatno pojasnil Rebolj. V času od začetka njegovega vodenja zdravstvenega doma so namreč pridobili 4,7 nove družinske ambulante, število pediatričnih ambulant se je povečalo z dveh na pet, ginekoloških z ene na tri, namesto enega sta zdaj dva ra-

Z investicijo v zdravstvenem domu nameravajo urediti doslej neizrabljeno podstrešje, kamor bodo preselili patronažno službo.

V kamniškem zdravstvenem domu urejajo dodatne prostore. / Foto: Aleš Senožetnik

Ureditev prostorov je potrebna zaradi povečevanja števila zaposlenih v preteklih letih.

diologa, odprli pa so tudi center za krepitev zdravja, tako da danes kamniški zdravstveni dom šteje že več kot sto zaposlenih.

Gradbena dela bodo trajala predvidoma štiri mesece in bodo stala slabih 555 tisoč evrov. Dobro polovico sredstev pričakujejo iz razpisa za sofinanciranje investicij na primarni ravni zdravstvene dejavnosti, preostanek pa bodo lastna sredstva.

OBČINSKE NOVICE

Svetniki na decembrski seji

Kamniški občinski svetniki so na zadnji seji v minulem letu med drugim še drugič potrdili proračun za letošnje leto in predinvesticijsko zasnovo za poslovni objekt na Usnjarski cesti 1.

stran 2

OBČINSKE NOVICE

Leto novih priložnosti

Na proslavi ob državnem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti, sta zbrane nagovorila predsednik društva Jože Berlec in župan Matej Slapar.

stran 3

KULTURA

Jubilej fotografov

Člani Foto kluba Kamnik, ki so decembra praznovali dvajset let ustvarjanja, so se mejnika spomnili z jubilejno publikacijo, kratkim dokumentarnim filmom in razstavami.

stran 7

ŠPORT

Najboljši gorski tekači

V Kamniku so podelili lovorike najboljšim gorskim tekačem leta 2024. Naj gorska tekača sta Timotej Bečan in Lucija Krkoč.

stran 10

Vaša zobozdravstvena ordinacija vas od januarja 2025 pričakuje **NA NOVI LOKACIJI**

ZOBOZDRAVSTVO IN USTNA HIGIENA SENČAR

Ljubljanska cesta 33b, 1211 Kamnik
www.zobozdravnik-ustna-higiena.si
T: 031 513 871

Občinske novice

Občinska uprava z novim direktorjem

Vodenje občinske uprave je prevzel Andrej Osolnik.

Aleš Senožetnik

Kamnik – Z novim letom je vodenje kamniške občinske uprave začel Andrej Osolnik, ki je na tem mestu nadomestil dozdajšnjo direktorico Bogomiro Skvarča Jesenšek, s katero so se po besedah župana Mateja Slaparja sporazumno razšli.

»Novi direktor ima veliko vodstvenih izkušenj, tako da bomo skupaj z njim še naprej poskušali zasledovati naš cilj narediti občinsko upravo učinkovito in občanom ponuditi takšen servis, kot si ga zaslužijo, ne nazadnje smo tu zaradi občanov,« je menjavo komentiral župan Matej Slapar.

Osolnik je večji del kariere deloval v Slovenski vojski in je bil v letu 2020 krajši čas tudi generalni direktor obveščevalno-varnostne službe. V času začetka županovanja Mateja Slaparja je bilo sicer na kamniški občinski upravi zaposlenih 60 ljudi, danes pa jih je 54. Zmanjšanje števila zaposlenih so dosegli predvsem na račun upokojevanja nekaterih zaposlenih. »V teh okvirih bomo poskušali zdaj delati naprej. Dejstvo je, da je dela veliko, tako da je tudi obveznosti in odgovornosti na strani zaposlenih precej,« je povedal župan.

Najboljša aktivnost udejstvovanja mladih

Kamnik – Slovenska nacionalna agencija programa Erasmus+ MOVIT je projekt Naredimo Kreativno četrt Barutana prepoznala in nagradila kot najboljšo aktivnost udejstvovanja mladih v letih 2023/2024. Projekt Zavoda Mladinski center Kotlovnica se je lani zaključil z okroglo mizo Kaj je KČB in Kaj bo KČB?, na kateri so mladi predstavili Mladinsko idejno vizijo razvoja Kreativne četrti Barutana s smernicami, o katerih so razpravljali z odločevalci in zainteresirano javnostjo. Udeleženci so želeli z aktivnostmi projekta spodbuditi razvoj kreativnega, družbenega in kulturnega centra na mestu nekdanje smodnišnice in vanj umestiti programske vsebine za mlade. »Projekt je bil konkreten, lokalno in trajnostno usmerjen in z jasno začrtano vizijo, v njem pa je bilo jasno naslovljeno zagotavljanje priložnosti mladim, da se lahko učijo sodelovanja v civilni družbi ter ustvarjanja prostorov za svoje delovanje,« so napisali na Zavodu MOVIT. Kot pravijo v MC Kotlovnica, priznanje potrjuje, da so mladi zmožni strukturiranja in zagovarjanja lastnih idej v odnosu z odločevalci. **M. L.**

Delo ambulante za bolezni dojk v letu 2024

Kamnik – Zdravstveni dom Domžale je posredoval poročilo o lanskem delovanju ambulante za bolezni dojk za občino Kamnik. Vseh opravljenih pregledov v ambulanti je bilo 1.882, od tega je bilo prvih pregledov 912. Na pregledu je bilo 1.677 žensk in 25 moških. Opravljenih je bilo 1.882 kurativnih pregledov, od tega 726 mamografij in 281 ultrazvokov dojk. Odkritih je bilo 23 novih primerov karcinoma dojk (leto prej 13), vsi pacienti pa so bili napoteni na nadaljnje zdravljenje na Onkološki inštitut Ljubljana. Po starosti je bilo do 49. leta ugotovljenih 7 primerov, od 50. do 69. leta 3 primeri in nad 70 let 13 novih primerov karcinoma. Opravljenih je bilo tudi 875 kliničnih pregledov dojk. »Občina Kamnik je v ta namen v lanskem letu zagotovila 10.120 evrov,« so pojasnili na kamniški občini. **M. L.**

Kamničanka

ODGOVORNI UREDNIK:
Aleš Senožetnik
ales.senozetnik@g-glas.si

NAMESTNICA ODGOVORNEGA UREDNIKA:
Maša Likosar
masa.likosar@g-glas.si

OGLASNO TRŽENJE:
Mateja Žvižaj
mateja.zvizaj@g-glas.si, 041/962 143

ZAHVALE, OSMRTNICE, NAROČNINE:
osmrtnice@g-glas.si, 04/201 42 47
narocnine@g-glas.si, 04/201 42 41

KAMNIČAN-KA (ISSN 2463-8536), ustanovitelj Občina Kamnik, Glavni trg 24, 1240 Kamnik; izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj (sedež uredništva, tel. 04/201 42 00, info@g-glas.si)

Časopis Kamničan-ka izhaja dvakrat na mesec v nakladi 14.000 izvodov, brezplačno ga prejemajo vsa gospodinjstva in drugi naslovniki v občini Kamnik in okolici. Tisk: Tiskarsko središče, d. o. o; distribucija: Pošta Slovenije, d. o. o., Maribor

Nenaročenih prispevkov in pisem ne honoriramo in ne vračamo. Pisma bralcev so omejena na 3000 znakov skupaj s presledki, pošljete jih lahko na naslov: **kamnican@g-glas.si**. Časopis Kamničan-ka lahko naročite, naročnina za leto 2025 znaša 37,40 EUR (22 izidov po 1,70 EUR).

Časopis Kamničan-ka bo naslednjič izšel predvidoma 24. januarja 2025, prispevke lahko pošljete najkasneje do četrtka, 16. januarja 2025.

14. redna seja Občinskega sveta Občine Kamnik

Svetniki na decembrski seji

Kamniški občinski svetniki so na zadnji seji v minulem letu med drugim še drugič potrdili proračun za letošnje leto in predinvesticijsko zasnovo za poslovni objekt na Usnjarski cesti 1.

Aleš Senožetnik

Svetniki so se decembra zbrali še zadnjič v minulem letu. / Foto: Občina Kamnik

Kamnik – Prva točka decembrske občinske seje je bilo imenovanje predstavnikov Občine Kamnik v svet zavoda, to so: Roman Golob, Branko Hafner, Mateja Majcen Džunov in dr. Janez Rifel.

Po vprašanjih in pobudah svetnikov pa je sledila potrditev predinvesticijske zasnove za Poslovni objekt Usnjarska cesta 1. Gre za objekt nekdanje klavnice, za katerega Javni lekarniški zavod Mestne lekarne in Občina Kamnik nameravata pridobiti gradbeno dovoljenje. Propadajoč objekt namreč nameravajo rekonstruirati in ga nameniti poslovnim prostorom Mestnih lekarn, uredili pa bodo tudi skladiščne prostore in t. i. drive-in lekarno. Hkrati bodo v severnem delu objekta prostori v lasti Občine Kamnik.

Ocenjena vrednost investicije do vključno letošnjega leta po besedah višjega svetovalca za izgradnjo infrastrukturnih objektov Bogdana Pogačarja po tekočih cenah, ki upoštevajo indeks rasti cen, znaša 5,7 milijona evrov skupaj z DDV. Delež Občine Kamnik je predviden v višini 1,54 milijona evrov. Natančnejša ocena gradbenih del bo sicer upoštevana v investicijskem programu, ko bo izdelana projektna dokumentacija PZI.

Potrjen tudi proračun za letošnje leto

Nato je sledila še druga obravnava odloka o proračunu za letošnje leto, ki so ga svetniki sicer pretresali na prejšnji seji. Po krajši razpravi so svetniki tudi drugič prižgali zeleno luč letošnjemu rekordnemu proračunu. Skupni načrtovani prejemki so ocenjeni na 54,8 milijona evrov, prenos sredstev iz preteklega leta pa je ocenjen na 5,3 milijona evrov. Izdatke predvidevajo v višini dobrih 60 milijonov evrov.

Kot je že na prejšnji seji občinskega sveta povedal župan Matej Slapar, je proračun razvojno naravnan. Polovica sredstev je namenjena investicijam, od tega slabih 15 milijonov evrov namenjajo za popoplavno obnovo, ki je še vedno v polnem teku. Hkrati pa se lotevajo tudi drugih investicij. Na območju kamniških šol se začenja urejanje zunanjih igrišč in ostalih parkovnih površin, v prihodnje načrtujejo tudi gradnjo nove športne dvorane. Letos med drugim načrtujejo tudi rekonstrukcijo kamniške knjižnice ter energetsko sanacijo glasbene šole in enote Tinkara Vrtca Antona Medveda.

Najvišji proračun v zgodovini občine so svetniki podprli z 21 glasovi za, v razpravi pa so v nekaterih svetniških skupinah izrazili zadovoljstvo, da je občinska uprava pri pripravi predloga upoštevala njihove pobude iz prvega branja. Veseli so bili predvsem povečanja sredstev za kulturo in šport, na drugi strani pa je bilo iz vrst svetniške skupine Svoboda slišati tudi razočaranje, da je na postavki za kanalizacijo v Kamniški Bistrici zagotovljenih le deset tisoč evrov. A kot je pojasnil župan Matej Slapar, se srečujejo s težavami, saj kanalizacije v vodovarstvenem pasu ne smejo graditi, zato s pristojnimi še iščejo rešitve. Opomnil je, da pa občina zagotavlja sredstva za odvoz gošče z Velike planine.

Kot je v navadi, so tudi tokrat pred zadnjo sejo občinskega sveta v letu svetnike obiskali kamniški skavti in prinesli plamen Luči miru iz Betlehema. / Foto: Občina Kamnik

Hkrati s proračunom so sprejeli tudi načrt ravnanja z nepremičnim premoženjem. Občina trenutno sicer ne načrtuje nakupov nepremičnin, želijo pa odkupiti še drugo polovico stanovanjske hiše z dvoriščem na Duplici v izmeri dobrih tisoč kvadratnih metrov, ki ga v prihodnje nameravajo nameniti za potrebe širitve tamkajšnjega gasilskega doma. Prostovoljno gasilsko društvo Duplica se namreč že dlje časa spopriema s prostorsko stisko.

Nov pravilnik in program dela

Svetniki so potrdili tudi dokumente identifikacije investicijskih projektov (DIIP) in investicijske programe (IP) za sanacijo ceste na Krivčevem ter plazov v Stahovoci in Lanišah.

Nato so svetniki potrdili tudi nov pravilnik o podeljevanju priznanj v športu, s čimer so med drugim dodali kategorijo do 13 let, dodali so tudi novo kategorijo – ekipe v individualnih športnih panogah – in uveljavili še nekaj drugih sprememb, s čimer bodo po besedah vodje športnih programov na Zavodu za turizem in šport Kamnik Francija Kramarja primerneje nagradili športnike za njihove dosežke in pravičneje razdelili priznanja.

Sledil je sprejem letnega programa športa za letošnje leto. Nato pa so svetniki sprejeli tudi sklep o določitvi višine sredstev za zagotavljanje pogojev za delo članov občinskega sveta, s čimer so tako kot v preteklih letih tudi letos za vsakega svetnika zagotovili 90 evrov. Sejo so zaključili po sprejemu okvirnega programa dela občinskega sveta v tem letu.

Občinske novice

Leto novih priložnosti

Na proslavi ob državnem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti, ki jo je v Domu kulture Kamnik skupaj z Občino Kamnik tudi letos pripravilo Društvo Demos na Kamniškem, sta zbrane nagovorila predsednik društva Jože Berlec in župan Matej Slapar.

Maša Likosar

Kamnik – Ob letošnji proslavi ob dnevu samostojnosti in enotnosti je predsednik Društva Demos na Kamniškem Jože Berlec zbrane spomnil na prelomni dogodek pred 34 leti, ko so bili razglašeni rezultati plebiscita. »Takrat smo državljani Slovenije jasno odločili, da želimo samostojno državo. To je bil pomemben mejnik in korak k naši osamosvojitvi, k ustanovitvi države Slovencev, ki ljubimo svojo deželo in imamo svoj slovenski jezik,« je poudaril.

V govoru je povzel povezavo med državnim praznikom in kamniškim rojakom, generalom Rudolfom Maistrom. »Maistra se spominjamo po njegovih herojskih dejanjih pri določanju naše severne meje, večkrat pa sicer pozabimo, da je s tem obranil velik del Slovenije, celotno Spodnjo Štajersko, do hrvaške meje,« je dejal.

Opomnil je na aktualne razmere v svetu, kjer velike države posegajo v ozemeljsko celovitost manjših narodov, obenem pa izrazil zaskrbljenost nad sodobnim odnosom do slovenske identitete, narodne zavesti in jezika. »Bodimo ponosni na vse, kar smo dosegli, in skrbimo za to, da dosežki ne zbledijo, in v slogi skrbimo za našo državo. Seveda bodo vedno ideološke razlike, vendar to ne sme biti nikakršna ovira pri našem razvoju in napredku, kajti Slovenija je ena sama in je naša, ne od levih in ne od desnih, ampak od vseh,« je zaključil.

Župan Matej Slapar / Foto: arhiv Občine Kamnik

Predsednik Društva Demos na Kamniškem Jože Berlec / Foto: arhiv Občine Kamnik

Slavnostni govornik je bil župan Matej Slapar, ki je opozoril na pomen enotnosti pri doseganju strateških ciljev in pozval k preseganju razdeljenosti, saj ima Slovenija velik potencial, če znamo združiti moči.

Spregovoril je o globalnih izzivih, kot so vojne, globalna tekma za talente, tehnološki preboji in gospodarska konkurenčnost. »V tej tekmi je Slovenija lahko uspešna, če bomo kot narod znali povezati svoje potenciale,« je poudaril in dodal, da za trajen uspeh potrebujemo več kot le znanje in inovacije. »Potrebujemo državo, ki bo znala zadržati svoje ljudi in jih spodbujala k ustvarjanju doma v Sloveniji. Trden temelj naše prihodnosti pa vsebuje tudi odpornost in sposobnost, da se pogumno soočamo z izzivi.«

Dotaknil se je tudi lanskih poplav, ki so pokazale moč solidarnosti. »Obnova bo trajala več let, a prepričan sem, da bomo iz te preizkušnje izšli še bolj povezani in odporni, kot smo bili prej. Naj ta izkušnja ostane opomnik, da nas največje preizkušnje pogosto pripravijo na največje priložnosti. Pokazali smo, kaj nam pomeni ljubezen do Kamnika.«

Nagovor je zaključil z besedami: »Ob praznovanju dneva samostojnosti in enotnosti se spomnimo vrednot, ki so nas združile, in se zavežimo, da bomo za naše otroke, za naše potomce skupaj gradili prihodnost, na katero bomo ponosni. Naj bo leto 2025 leto novih priložnosti.«

Kulturni program proslave so oblikovali Mešani pevski zbor Odmev, Primož Krt in Andreja Zakonjšek Krt, člani Ansambla bratov Poljanšek in plesalci Plesnega kluba Šinšin. Andreja Humar Gruden je prispevala videoposnetka o Osnovni šoli Frana Albrehta in Dnevih narodnih noš in oblačilne dediščine. Za zanimivosti iz življenja Kamnika v preteklem letu sta z branjem kronike poskrbela Barbara Božič in Tone Ftičar. Program prireditve, ki ga je pripravila Marjeta Humar, je povezoval Matic Maček.

Na podlagi Odloka o proračunu Občine Kamnik za leto 2025 (Ur. list RS, št. 111/24) in Pravilnika o sofinanciranju turističnih društev v Občini Kamnik (Ur. list RS, št. 124/23)

OBČINA KAMNIK

objavlja JAVNI RAZPIS za:

• sofinanciranje programov turističnih društev v občini Kamnik v letu 2025.

Razpisna dokumentacija je objavljena na občinski spletni strani www.kamnik.si.
Vloge je treba oddati najkasneje do četrtka, 13. 2. 2025.
Dodatne informacije: Katarina Ščetinin, tel.: (01) 831 81 27 ali e-pošta: katarina.scetinin@kamnik.si.

Matej Slapar, l.r.
ŽUPAN

www.kamnik.si

Brezplačen tečaj za zaposlene v turizmu

Maša Likosar

Kamnik – Z novim letom je na voljo brezplačen tečaj za zaposlene v turizmu, ki ponuja priložnost za pridobitev certifikata za nov profil trajnostnega in hibridnega vodje projektov za sektor trajnostnega turizma. Tečaj so zasnovale univerze, fakultete in izobraževalne organizacije iz šestih držav Evropske unije.

Spletni tečaj je dostopen vsem, ki se boste uspešno registrirali na povezavi, dostopni tudi na spletni strani Občine Kamnik. Po prijavi boste dobili dostop do spletne učilnice s šestimi moduli, ki pokrivajo aktualne teme. »Tako lahko opravite in pridobite certifikat za vse module ali pa le za tiste, za katere menite, da bodo prispevali k vašemu uspehu na delovnem mestu,« so pojasnili na kamniški občini. Za vsak uspešno opravljen modul boste prejeli certifikat, po opravljenih vseh modulih pa boste imeli možnost za pridobitev certifikata mednarodno priznane certifikacijske hiše TÜV Austria servis.

S tečajem boste pridobili tudi nova znanja, veščine in kompetence za uspešno vodenje projektov, prvenstveno v sektorju trajnostnega turizma. Poleg tega prejmete možnost udeležbe na strokovni ekskurziji, ki je predvidena letos spomladi. Trije udeleženci bodo imeli priložnost, da se udeležijo zaključne konference, ki bo potekala v Palermu na Siciliji. Stroške poti in nastanitve krije projekt.

Spominski slovesnosti

Decembra sta potekali spominski slovesnosti, in sicer ob 82. obletnici bitke na Kostavski planini in pri spomeniku 192 padlim borcem na Prevojah v Zgornjem Tuhinju.

Maša Likosar

Kostavska planina, Zgornji Tuhinj – Na Kostavski planini je predzadnjo decembrsko nedeljo potekala spominska slovesnost ob 82. obletnici bitke na Kostavski planini, ki sta jo organizirala Združenje za vrednote NOB Kamnik in KO ZB Tuhinj. Zbrane je nagovoril predsednik Združenja za vrednote NOB Kamnik - Komenda Igor Kanižar, slavnostna govornica pa je bila Alenka Jevšnik, predsednica ZB NOB Kamnik – center in občinska svetnica Občine Kamnik.

Slovesnost, ki jo je povezoval Igor Žavbi, se je zaključila z nagovorom Darka Nikolovskega, člana Kulturno-zgodovinskega društva Triglav. Dogodka se je udeležilo veliko pohodnikov, ki so prišli počastit spomin na padle in ranjene borce v bitki na Kostavski planini, ki se je zgodila 24. decembra 1942, ko je reorganiziran odred Kamniškega bataljona napadlo več tisoč sovražnikov. Sodelovali so tudi praporščaki ter člani Kulturno-zgodovinskega društva Triglav. V kulturnem programu so nastopili Ljudski pevci iz Tuhinjske doline in Goran Peršin, ki je recitiral Kajuhove pesmi.

Poklon padlim borcem na Prevojah v Zgornjem Tuhinju / Foto: arhiv Občine Kamnik

Poklon padlim borcem

Združenje za vrednote NOB Kamnik in KO ZB Tuhinj sta zadnji petek v decembru že tradicionalno pripravila spominsko slovesnost pri spomeniku 192 padlim borcem v Zgornjem Tuhinju, med katerimi sta bila tudi vodja ameriške vojne misije kapetan Charles Fisher in dr. Peter Držaj, ki sta 26. decembra leta 1944 padla v vasi Češnjice.

Zbrane so nagovorili kamniški župan Matej Slapar, predsednik Zveze borcev Kamnik Igor Kanižar in predstavnik ameriškega veleposlaništva v Sloveniji Gregory Meier. Slavnostni govornik je bil Martin Premk, vojaški zgodovinar in poslanec državnega zbora. Prisotna sta bila tudi obrambni ataše Veleposlaništva Združenih držav Amerike, podpolkovnik Daniel Mayeda, in predsednik KO Združenja borcev za vrednote NOB Tuhinj Srečo Berlic. S častno enoto Slovenske vojske in zastavonošami ZB NOB ter veteranskih organizacij občine Kamnik so se zbrani poklonili padlim borcem s polaganjem vencev.

V kulturnem programu so sodelovali Ljudski pevci iz Tuhinjske doline in predstavniki iz Šentjerneja. Nastopili sta Terezija Potočar Korošec, pripadnica Društva Gorjanska četa, in Breda Videnič Kupljenik. Za preplet besed je poskrbel Goran Peršin.

Spominska slovesnost ob 82. obletnici bitke na Kostavski planini / Foto: arhiv ZB NOB Kamnik – center

Občinske novice, mnenja

O prekarnem delu

V MC Kotlovnica so začeli izvajati usposabljanja na temo prekarnega dela.

Eva Klobčar

Kamnik – Decembra je v Mladinskem centru Kotlovnica potekalo prvo usposabljanje za mlade na temo poznavanja in spoprijemanja s prekarnim delom. Aktivnost je bila izvedena v sklopu pilotnega projekta Z mladinskim delom proti prekarnosti mladih, ki ga sofinancirata ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada plus.

Mladi so ob vstopu na trg dela bolj podvrženi prekarnim oblikam dela kot druge starostne skupine, pri čemer veliko težavo predstavlja njihova slaba informiranost. Problematiki se je Mladinski center Kotlovnica Kamnik začel posvečati z izvajanjem usposabljanj in svetovanj, ki mlade opremljajo z znanjem o pasteh prekarnosti in o njihovih pravicah na trgu dela.

Na usposabljanju so mladi na interaktiven način spoznavali trg dela, svoje delavske in socialne pravice, finance in podporno okolje, ki jih lahko podpira pri spopadanju s prekarnostjo in pri

Matevž Sterle: Reference, zmagovalec natečaja za dizajn na majici na temo prekarnega dela

/ Foto: arhiv MC Kotlovnica Kamnik

obvladovanju samostojnega življenja. Mladi so poudarili koristnost usposabljanja, projekt pa jih bo podprl pri prepoznavanju kakovostnih zaposlitev in možnosti za razvoj lastnih kompetenc, kar bo imelo pozitivne učinke tako na mlade kot na lokalno skupnost.

Zgodbe, ki dajejo moč

Klavdija Prelc, Ivan Petrič

Domžale – V počastitev mednarodnega dneva invalidov, ki ga je leta 1992 razglasila Organizacija združenih narodov, je na Centru za socialno delo Osrednja Slovenija – Vzhod 4. decembra potekal posvet z naslovom Zgodbe, ki dajejo moč. Posvet je poudaril pomen razumevanja invalidnosti in njihovega vključevanja v družbo. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije v Sloveniji z invalidnostjo živi približno 170.000 ljudi, kar predstavlja 8,5 odstotka prebivalstva.

Invalidne osebe lahko na Centru za socialno delo uveljavijo pravice med drugimi tudi na podlagi Zakona o socialnem vključevanju invalidov, Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, Zakona o osebni asistenci in Zakona o dolgotrajni oskrbi. Za uporabnike storitev osebne asistence smo na Centru za socialno delo Osrednja Slovenija – Vzhod organizirali skupino za samopomoč, ki je namenjena medsebojni podpori, deljenju izkušenj, koristnih, uporabnih informacij, ter krepitvi moči za premagovanje vsakodnevnih izzivov, s katerimi se srečujejo.

Invalidnost je lahko izziv, ki nas sooči z neštetimi vprašanji, negotovostmi in omejitvami. A prav vsaka omejitev je lahko priložnost, da odkrijemo nove poti, nove sposobnosti in novo moč v sebi. Prav te zgodbe – zgodbe posameznikov, ki so se pogumno soočili z življenjem in s svojo vztrajnostjo, ustvarjalnostjo in voljo dokazali, da so omejitve pogosto le v naših mislih – so bile na posvetu v ospredju.

Posebno vzdušje so ustvarili učenci Osnovne šole Roje s svojim glasbenim nastopom. Sledilo je predavanje Igorja Mravlje iz Združenja invalidov – Foruma Slovenije z naslovom Uspešni invalidi, ki sooblikujejo našo civilizacijo. Uroš Koščak nas je navdušil s svojim talentom in globokim razumevanjem sveta skozi poezijo. Z nami je delil pesmi iz svoje tretje pesniške zbirke z naslovom Hvala življenje. Vrhunec dogodka je bila pripoved Martina Močnika, ki nas je navdihnil s svojo izjemno življenjsko zgodbo. Kljub svoji slepoti se je podal na nepozabno pot in sam s svojo psičko vodnico Bibo prehodil sloviti El Camino – romarsko pot, ki ni le fizični, temveč tudi globoko duhovni izziv. Navdihujoče življenjske zgodbe so dokazale, kako lahko posamezniki premagujejo ovire in postajajo navdih za druge.

Udeleženci so ob zaključku dogodka na posebne obeske zapisali misli, ki so jih med poslušanjem zgodb, ki dajejo moč, še posebej navdahnile.

Mnenje občinske svetnice

Kaj bo z našo pitno vodo čez 5, 10 let

Karla Urh, Gibanje Svoboda Kamnik

V decembru je bil na 14. seji potrjen Odlok o proračunu Občine Kamnik za leto 2025. Še nikoli nismo imeli tako velikega proračuna, pa vendar je na postavki za izgradnjo in ureditev kanalizacije v dolini Kamniške Bistrice samo 10 tisoč evrov.

Neokrnjena narava ter moderni trendi pritegnejo vse več turistov, ki ne spoštujejo narave. Potreben je temeljit razmislek, kakšen turizem želimo imeti. Resno težavo predstavlja neizgrajena kanalizacija severno od zajetja Iverje, v Kamniški Bistrici in na Veliki planini, ki je po strukturi visoki kraški svet, ki vse posrka vase – in potem to pronica v dolino. V našo pitno vodo. Uporabnike vode iz zajetja Iverje skrbijo nekontrolirani posegi v naravo, množični turizem na Veliki planini, avtodomi v koncu Kamniške Bistrice, na Kraljevem hribu in ob spodnji postaji nihalke. Vse to ob neurejeni kanalizaciji in brez vsakega nadzora. Ali se kdaj vprašate, od kod priteče, zakaj je takšna, kot je, in kaj se bo zgodilo, če se bo onesnaževanje podzemnih voda nadaljevalo? Sama sem že večkrat opozarjala na problematiko varovanja okolja v dolini Kamniške Bistrice in Velike planine. Varovanje narave je zelo pomembno za naše življenje. To je treba urediti takoj, in ne prelagati odgovornosti. Zavedati se moramo, da tu ni možnosti za popravljalne ukrepe; ko gredo enkrat odplake v podtalnico, jih zaužijejo tudi ljudje. Resna opozorila strokovnjakov, naravovarstvenikov in tudi zdravnikov žal niso bila upoštevana. Preberite znanstveni članek R. Slapnika in V. Kregarja v Kamniškem zborniku. Citiram iz članka: »Mikrobiološki podatki so zelo zaskrbljujoči. V večini primerov se pojavljajo bakterije Escherichia coli, koliformne bakterije, mikroorganizmi in enterokoki. Voda v potoku pod nihalko na Veliko planino sodi med najbolj onesnažene. Vrednosti bakterij E. coli, koliformnih bakterij, število mikroorganizmov in enterokokov so bile visoke tako v sušnem kot tudi deževnem obdobju. Komunalna neurejenost objektov in počitniških koč na Šimnovcu, doma na Kraljevem hribu in objektov ob spodnji postaji nihalke je skozi daljše časovno obdobje izrazito negativno vplivala na kvaliteto podzemne vode.«

Očitno škoda še ni dovolj velika, nas vse pa podnebne spremembe že kaznujejo. Zavedajmo se vsi skupaj, da je narava nad človekom in jo je treba spoštovati. Kaj bo z našo vodo čez 5, 10 let?

Ukrepajmo takoj – voda je darilo narave, naš edinstveni zaklad, ki nam omogoča živeti in preživeti!

Mnenje občinskega svetnika

Kaj nam prinaša 2025

Aleksander Uršič, Lista Sandija Uršiča

Od leta 2024 smo se občinske svetnice in svetniki poslovili s 14. redno sejo v tem mandatu, na kateri je bil sprejet proračun za leto 2025. Tako kot lanski je tudi letošnji konkretno zaznamovan s sredstvi za sanacije po poplavah, za katere bo vedno težje reči, da so nedavne, saj bo avgust 2023 vedno bolj oddaljen. Proračunski odhodki za leto 2025 so planirani na dobrih 60 milijonov evrov, kar se sliši ogromno, a ob upoštevanju že prej omenjenih sredstev in zakonskih obveznosti kaj hitro lahko ugotovimo, da nas čaka še eno podobno leto. Ena večjih investicij bo še vedno vezana na Osnovno šolo Frana Albrehta, na proračunski postavki za ureditev zunanjih površin je 1.400.000 evrov, kar bi glede na rezultate razpisa moralo zadostovati.

Večja neznanka je proračunska postavka 8171 – Nova športna dvorana pri Osnovni šoli Frana Albrehta v vrednosti 1.150.000 evrov. V obrazložitvi je zapisano: »Občina Kamnik je uspešno kandidirala na razpisu in uspela pridobiti 1.000.000 evrov nepovratnih sredstev za izgradnjo nove športne dvorane pri OŠ Frana Albrehta. Občina Kamnik bo do pomladi pripravila PZI projektno dokumentacijo ter razpisno dokumentacijo za izbor izvajalca GOI del ter rušitev obstoječe športne dvorane. Gradnja nove športne dvorane se predvideva po zaključku izgradnje zunanjih športnih površin med obema mestnima šolama. Načrtuje se, da bo investicija zaključena do 31. 8. 2026.«

Načrtuje se rušitev, gradnja, celo datum, do kdaj bo investicija zaključena. Kakšna bo pa vrednost investicije?

Na teh straneh sem leta 2019 zapisal: »Menim, da je čas, da si končno nalijemo čistega vina in se seznanimo z oceno vrednosti celotne investicije, ali drugače povedano, z zapuščino zadnjih 10-ih let. Moja napoved je, da 25 milijonov ne bo dovolj!«

Danes vemo, da 25 milijonov ne bo dovolj, saj smo septembra lahko v medijih prebrali, da je samo investicija v novo šolo znašala približno 18,8 milijona evrov.

In spet se lahko vprašamo: Je rušitev dvorane res optimalna rešitev? Smo se iz novogradnje šole in rušenja šolske stavbe kaj naučili? Ali se ne bi lažje odločali, če bi imeli na mizi še projekt prenove obstoječe dvorane? Še vedno govorimo o objektu, ki bo v osnovi šolska telovadnica ...

GG mali oglasi
E-POŠTA: malioglasi@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 47
www.gorenjskiglas.si

www.gorenjskiglas.si

Pogled v delo svetniške skupine Gibanja Svoboda v letu 2025

Občina Kamnik, Glavni trg 24, Kamnik; svetniška skupina Gibanje Svoboda

Novoletni prazniki so minili. Upam, da ste jih v čim večji možni meri izkoristili. Ob začetku leta bi bilo smiselno orisati nekaj ključnih aktivnosti, ki jih naša svetniška skupina načrtuje v letu 2025.

Leto 2025 bo na državni ravni zaznamovano z zagonom številnih večjih infrastrukturnih projektov. Trenutno se pripravlja izvedba dvotirnosti na železniški progi Kranj–Ljubljana, v ne tako oddaljeni prihodnosti pa nas čaka tudi diskusija o dvotirnosti železniške proge Kamnik–Ljubljana. Ta projekt, ki je izjemnega pomena za Kamnik in sosednje občine, kot so Domžale, Mengeš in Trzin, bo bistveno vplival na razvoj celotne regije. Kot vodja svetniške skupine si zato želim, da bi v letu 2025 organizirali dogodek, ki bo namenjen poglobljeni razpravi o tem pomembnem infrastrukturnem projektu.

Dvotirnost železniške proge predstavlja enega od ključnih korakov pri izboljšanju javnega potniškega prometa (JPP) ter zmanjševanju prometne gneče, ki jo Kamnik in okoliške občine že dolga leta občutijo. Železniška povezava je pomembna tako za lokalne prebivalce kot za regionalni razvoj, zato je ključno, da se pri načrtovanju in izvedbi projekta upoštevajo tako strokovna mnenja kot tudi interesi lokalnih skupnosti.

Smiselno bi bilo organizirati širšo razpravo, na katero bi povabili ključne odločevalce z različnih ministrstev:

- ministrstva za infrastrukturo, ki vodi pripravo Državnega prostorskega načrta (DPN) za dvotirno železniško progo;
- ministrstva za naravne vire in prostor, ki je odgovorno za umeščanje projekta v prostor;
- ministrstva za okolje, podnebje in energijo, kjer se osredotočajo na razvoj trajnostnega javnega potniškega prometa.

Poleg tega želim v Kamniku organizirati tudi posvet o Evropski uniji, kjer se bomo osredotočili na aktualno situacijo v njej. Na posvet bi bilo smiselno povabiti vsaj enega, najbolje pa seveda kar oba kamniška evroposlanca, ki bi z nami delila vpogled v aktualno evropsko politiko ter izzive. Dogodek bi bil priložnost za povezovanje različnih deležnikov in iskanje rešitev, ki bodo v korist celotni regiji.

Vse zgoraj opisane aktivnosti so namenjene vsem občanom in občankam. Vabim vas, da mi v primeru vaše zainteresiranosti za katerokoli izmed zgoraj naštetih aktivnosti pišete na elektronski naslov karla.urh@guest.arnes.si, da vas bom lahko sproti obveščala ter vam ob začetku poslala tudi vabilo.

Karla Urh,
vodja svetniške skupine

Gibanje SVOBODA!

Aktualno

Prejeli smo

Pozabljene soustvarjalke Kamnika

Prebivalci smo ključni del mesta, v njem prebivamo, se šolamo, delamo, se gibamo in družimo. Gibanje po mestu omogoča prostor, ki ga sestavljajo javne površine s pločniki in trgi, povezuje pa omrežje poti, prehodov, ulic, cest in obvoznic ter trgov, drevoredov in parkov. Po njih se vsakodnevno premikamo, a razen po obilnem snežењu redko pomislimo na to, kako ulice omogočajo življenje. Še redkeje pomislimo na to, kako ulice odsevajo naš pogled na zgodovino našega kraja.

Kamničani smo lahko ponosni na prizadevanja avtorjev Kamniško-komendskega biografskega leksikona. V njem je zbrano dragoceno gradivo o kar 350 ljudeh. Med njimi pa je le 23 (9,1 odstotka) žena, čeprav jih je med prebivalci Kamnika trenutno 49,3 odstotka. To je razumljivo, saj so v preteklosti javne službe opravljali predvsem moški, v moških rokah je bilo tudi umetniško delovanje. A vendar vemo, da so na življenje mesta, morda na skrit način, skozi celo zgodovino vplivale tudi številne žene. Po pogostosti (ena je imela lahko več nazivov in služb) izstopajo družbeno pomembne plemkinje, učiteljice in redovnice ter glasbenice, pisateljice, pesnice, jezikoslovke, publicistke in kulturne delavke.

Pomembne Kamničanke po Kamniško-komendskem biografskem leksikonu in Slovenski biografiji so: Neža (Agnes) Andeško-Meranska, Mara Bešter, Fanny Susan Copeland, Ema Deisinger, Mala Drčar, Doroteja Sidonija Gallenberg, Anica Gladek, Valerija Heybal, Marija Aleksandra Hreščak, s. Felicita (Terezija) Kalinšek, Klara (Clara), Fani Kratnar, Nora Lavrin, Frančiška Ksavera Marija von Osten-Sacken (roj. Eppich) - Marija Vera, Tončka Marolt, Suzana (Susanna) Oberburger (von Oberburg, Vantuzin, Vantuzzi, Gornjegrajska), Anda Peterlin, Sonja Rauter Zelenko, s. Konradina (Ivana) Resnik, Roža Ribičič, Iva Šubelj Kramar in Elizabeta Thurn - Valsassina.

Pomena teh gospa ne odsevajo samo zgodovinske knjige in splet, temveč tudi prostor. Žal pa je njihov »prostorski odtis« v Kamniku še manjši od omenjenega: med 110 ulicami je le ena poimenovana po ženski. To uvršča Kamnik na rep evropskih mest! Po raziskavi imen 146.000 ulic v evropskih mestih se po pripadnicah nežnega spola imenuje 9,4 odstotka ulic (največ, med 15 in 20 odstotkov v Barceloni, Madridu, Stockholmu in Sevilli, v kar 30 mestih je največ ulic poimenovanih po Devici Mariji). V Ljubljani se po ženah imenuje 2,8 odstotka ulic, v Mariboru 2,5 odstotka. V Kamniku je 63 ulic poimenovanih po osebnostih. Delež ženskih poimenovanj pomeni 1,59 odstotka glede na ulice z imeni po osebnostih in komaj 0,91 odstotka glede na vse ulice. Po Kamniku se vsakodnevno gibamo in ga sooblikujemo, mestni prostor pa oblikuje nas, naše predstave o svetu in s tem našo prihodnost. V želji, da bi prostor Kamnika odseval tudi prispevek žena k našemu mestu, s tem pa polepšal našo prihodnost, podpisani predlagamo, da Občina Kamnik sprejme načrt in ob primernih priložnostih v prihodnosti ulice, drevorede, trge in podobne javne prostore poimenuje ali preimenuje predvsem po ženah. Tudi če bi odslej vse nove ulice poimenovali po ženah, bi za odpravo neravnovesja potrebovali stoletja ... Med ženami iz biografskega leksikona je bila časti uvrstitve v kamniško pokrajino deležna le ena, po kateri smo poimenovali tudi šolo. Enako velja za poimenovanje spomenikov, spominskih obeležij, ustanov in aleje velikanov/velikank pod Malim gradom. V dobi spleta in participacije bi bilo lepo in dobro v razmišljanje vključiti občane ali vsaj meščane, saj je to tema, ki bi se je bilo modro lotiti z vključevanjem širše javnosti, kot smo pravkar naredili pri prometni strategiji. Občina Ljubljana je npr. omogočila oddajo predlogov za poimenovanje ulic s spletnim obrazcem (prim. https://ljubljanainfo.com/novica/lokalno/bo-ljubljana-kmalu-dobila-se-eno-ulico-ki-bo-poimenovana-po-zenski-ime-ulice-lahko).

Menimo, da smo imeli v slavni zgodovini Kamnika veliko žena, ki bi si zaslužile zaznamovanje s poimenovanjem naših skupnih javnih prostorov po njih!

Metka Mejač Toplišek,
Špela Komac Sušnik,
dr. Blaž Komac

Vrnitev odpisanih – MKK, a. s.

Po več kot 100 dneh delovanja nove uprave in nadzornega odbora MKK AS je jasno, da največja agrarna skupnost v Sloveniji potrebuje temeljite spremembe. Glavni poudarki so redno poslovanje, prihodki, stanje kapitala in infrastrukturni projekti, ki ostajajo bolj strošek kot korist za člane. Lokalni izvajalci brez javnih razpisov še naprej izvajajo projekte po vprašljivih cenah in kakovosti, kar škoduje transparentnosti in učinkovitosti poslovanja naše agrarije.

MKK premalo izkorišča svoje potenciale, kot so prodaja kakovostnega lesa, najemnine, subvencije, GERK-i in kapital iz denacionalizacije. Namesto tega so prioriteta novi upravi, stroški daril, izplačil in predvsem dragi projekti brez poslovnih načrtov, ki ne prinašajo donosov lastnikom ali novih vsebin.

Redno poslovanje: brez napredka

Poslovanje ostaja na ravni prejšnje uprave, saj niso vzpostavljeni profitni centri, ki bi omogočili preglednost prihodkov in stroškov. Najemnine ostajajo podcenjene, kontrola nad sečnjo in prodajo lesa pa je neustrezna s korupcijskimi tveganji. Nova uprava nima jasnega pregleda nad prihodki iz redne in sanitarne sečnje, oddajanja nepremičnin, upravljanje kapitala, subvencij in prodaje lesa.

Preplačana gozdarska mehanizacija iz leta 2023 in visoka amortizacija dodatno bremeni ta bilanco MKK. Posledica je zmanjšano zaupanje članov, saj po ocenah izguba kapitala znaša več kot 2.000 evrov na člana letno.

Stanje kapitala: blokirana sredstva denacionalizacije parcel – brez soglasja članov

Nova uprava zadržuje denacionalizacijska sredstva, ki bi morala biti razdeljena članom. Povprečen član bi moral prejeti okoli 34.000 evrov z obrestnimi pripadki, vendar so ta sredstva žal neracionalno uporabljena za projekte brez soglasja članstva. Takšno ravnanje je pravno in etično sporno, zato mnogi člani že zahtevajo izplačilo svojega kapitalskega deleža, sploh po samovoljnem sprejetem predlogu upravnega odbora MKK, da zahtevane revizije za leto 2023 s strani članov na občem zboru – ne bo!

Neracionalni projekti

Nova uprava kljub preteklim neuspehom in slabi praksi v preteklosti nadaljuje z dragimi projekti brez jasnih koristi in morebitnimi subvencijami. Medtem ni konkretnih načrtov za izboljšanje rednega poslovanja ali ustvarjanje novih prihodkov, kot so višje najemnine, turizem in neurejene parkirnine, pa hkrati uprava zanemarja davčne obveznosti, ki nastajajo v razmerju do države po davkih iz kapitala, oddajanje parcel in lokalov.

Kaj lahko storimo člani

Člani moramo zahtevati takojšnjo razdelitev denacionalizacijskih sredstev v celoti na člana cca 34.000 evrov, preglednost poslovanja z vzpostavitvijo profitnih centrov poslovanja, prenehanje financiranja projektov brez donosnosti in poslovnih planov, večjo vključenost članov v odločanje – projektno financiranje že v zasnovi.

Zaključek

MKK mora izboljšati poslovanje in se osredotočiti na koristi za člane. Denar mora biti namenjen članom, ne pa neracionalnim projektom. Transparentno in učinkovito vodenje je nujno za prihodnost naše MKK na način »kolikor letos zaslužimo, toliko letos lahko investiramo«.

Aleš Mesner, mag.
član MKK,
Kamnik

Interreg
Sofinancira EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von der EUROPÄISCHEN UNION
Slovenija – Österreich
LINGUA

Hišna imena so del nesnovne kulturne dediščine in zakladnica zanimivih informacij

V občini Kamnik se je zaključil tretji korak v raziskovanju hišnih imen, v preteklem letu so jih zbrali več kot dvesto.

Ana Jagodic Dolžan

Kamnik – V preteklosti so se za prepoznavanje domačij in pripadajočih posesti predvsem pa ljudi na podeželju pogosteje kot priimki uporabljala hišna imena, zato so pomemben element slovenske kulturne dediščine, zanimiv tako za jezikoslovce, predvsem dialektologe in etimologe, kot za strokovnjake drugih ved, na primer etnologije, zgodovine, geografije, pa tudi za nestrokovno javnost. »V njih se odraža družbena zgodovina prebivalcev, njihov način življenja in materialna kultura ter sposobnost jedrnatega poimenovanja domačega okolja v maternem jeziku,« je pojasnila dr. Jožica Škofic z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, ki sodeluje tudi pri projektih zbiranja starih hišnih imen. Kot nam je še povedala, so zemljepisna lastna imena, med katera spadajo tudi hišna, za dialektologe dragocen vir informacij o govorjenem jeziku, njegovem razvoju, govorcih ter okolju, v katerem so nastala in kjer se uporabljajo. »Primerjalna analiza gorenjskega občnoimenskega in lastnoimenskega narečnega gradiva na vseh jezikovnih ravninah je pokazala, da je v zbranih lastnih imenih ohranjena večina značilnosti narečij, ki se govorijo v tem prostoru, na primer različne stopnje oslabitve nenaglašenih in kratkih naglašenih samoglasnikov, akanje ter različne soglasniške spremembe, prav tako pa so vidne narečne značilnosti na oblikoslovni in besedotvorni ravni.«

Pester nabor imen

Na območju Gorenjske in osrednje Slovenije zbiranje hišnih imen poteka od leta 2009. Pobudi se je doslej pridružilo 25 občin z več kot 500 kraji. V občini Kamnik se je raziskovanje začelo pred tremi leti, ko je seglo v Krajevni skupnosti (KS) Kamniška Bistrica in Tunjice. Lani se je Klemen Klinar lotil popisa in obravnave imen v KS Sela in Srednja vas, raziskano pa je bilo tudi območje Žal, Fužin in Košiš v KS Kamnik – center. »Med poletjem je potekalo zbiranje imen ter srečanja z domačini, na katerih so bila imena dokončno preverjena in potrjena. Na obravnavanem območju je bilo najdenih 214 starih hišnih imen, med njimi 20 za hiše, ki so že podrte. Zabeležena je bila tudi velika pestrost, saj je med vsemi zbranimi imeni le deset takšnih, ki se podvojijo: pr Bəzják, pr Buštjánuc, pr Fájfarjə, pr Jánəz, pr Kucján, pər Kuváč, pr Kvádnk, pr Mrtínk, pr Suvínšk in U Kájž.« Tisti, ki so podali pisno soglasje, so jeseni prejeli brezplačno tablico s hišnim imenom, je še pojasnil in dodal, da je bilo tako označenih 111 domačij.

Hišna imena, zbrana v krajevnih skupnostih Sela in Srednja vas, so objavljena tudi v knjižici Kako se pri vas reče?, ki je po besedah vodje projekta brezplačno na voljo na Občini Kamnik, in sicer pri Barbari Strajnar v času uradnih ur, v Marketu Srednja vas (za KS Srednja vas), domačini iz vasi v KS Sela pa se lahko obrnejo na predsednico in druge člane sveta KS. V digitalni obliki je knjižica dostopna na spletni strani hisnaimena.si, ki predstavlja stično točko lokalnih raziskovanj. »Ponuja podatke o 16.000 hišnih imenih, zbranih s pomočjo dela na terenu in v arhivih.«

Ker je raba hišnih imen nesnovna kulturna dediščina, vpisana tudi v register pri ministrstvu za kulturo, je projekt zbiranja pomemben prispevek k ohranitvi in morebitni oživitvi dela ljudskega izročila, ki predvsem na podeželju posameznikom predstavlja pomemben del lokalne identitete, je še poudaril Klinar, vesel dobrega odziva med Kamničani, ter ob tem napovedal, da bo raziskovanje imen, ki se izvaja s podporo Občine Kamnik, potekalo tudi letos.

Na tablicah so hišna imena napisana v narečnem izgovoru, za kar so uporabljena naglasna znamenja in znak za polglasnik ǝ. / Foto: Klemen Klinar

Kamničanka

Oživljanje industrijske dediščine

Simon Skalar in Irena Gayatri Horvat sta v opuščenih prostorih nekdanje smodnišnice premierno predstavila instalacijo Mrtva tovarna. Projekt je namenjen oživljanju opuščenih obratov industrijske kulturne dediščine, ki so nekdaj omogočali razvoj mestom in ljudem, spodbuja k razmisleku o iskanju rešitev zanje, obenem pa želi opozoriti na posledice človeških odločitev, ki presegajo čas in prostor.

Katja Dolenc

Kamnik – Na območju Kreativne četrti Barutana je bil v nedeljo, 15. decembra, v večernih urah v prostorih opuščene tovarne KIK (Kemijska industrija Kamnik) premierno izveden umetniški projekt Mrtva tovarna, ki opisuje propad KIK-a. Zasnovala sta ga slikarka Irena Gayatri Horvat iz Zagreba, ki živi in ustvarja v Sloveniji ter na Hrvaškem, in glasbenik Simon Skalar iz Kamnika. Z umetniškimi performansi, ki vsebujejo slikarski material Gayatri Horvatove ter Skalarjevo avtorsko glasbo in filme, že več let sodelujeta in opozarjata na družbenokritične ter naravovarstvene probleme današnjega sveta. Nazadnje sta s projektom Sanje o gozdu sodelovala na lanskem Kamfestu, tokrat pa sta poudarila del propadajoče industrijske kulturne dediščine v Kamniku, saj menita, da je skrajni čas, da se še kaj reši.

Simon Skalar med izvajanjem avtorske skladbe Poslednji vlak med potiski Irene Gayatri Horvat in svetlobnimi vizualnimi učinki / Foto: Lojze Kalinšek

Projekt iz treh delov

Projekt je sestavljen iz treh delov. Prvi je glasbeni, v katerem se predvaja skladba Poslednji vlak, drugi predstavlja projekcijo filma Tako je bilo, ki vključuje intervju z Angelo Golob, ki je v tovarni delala 30 let, tretji pa je glasbeno-vizualna inštalacija Pogozdovanje industrijske kulturne dediščine, v katero so vključeni grafični odtisi na prosojnih tkaninah. »Zvočno in vizualno prikazuje, kako neokapitalizem vse uničuje in nima občutka za ljudi ter naravo, kaj vse smo zavrgli in da je nujno treba tako naravo kot tudi industrijsko kulturno dediščino v največji možni meri zavarovati pred nadaljnjim uničenjem,« pojasnjuje Skalar.

Del instalacije je tudi projekcija filma Tako je bilo, v katerem svojo izkušnjo opisuje Angela Golob, nekdanja delavka v KIK-u. / Foto: Lojze Kalinšek

Zaslužijo si pozornost

Ni pa KIK osamljen primer, umirajočih ali mrtvih tovarn je v Sloveniji več in po mnenju obeh avtorjev si vse zaslužijo pozornost, saj kot zapuščeni in propadajoči objekti kar kličejo po pozornosti. Projekt Mrtva tovarna je zato zastavljen širše in bi ga lahko uporabili tudi v drugih primerih, saj zapuščene industrijske objekte obnavlja z novim življenjem, obenem pa opozarja na širšo družbeno in politično dinamiko.

»Te tovarne, ki so v preteklosti cvetele in zagotavljale stabilnost ter blaginjo v državi, so z vstopom v kapitalizem in kasneje neokapitalizem doživele propad. Namesto da bi delavci, ki so prispevali k njihovemu uspehu, prejeli zasluženo nagrado, so ostali praznih rok, medtem ko so se tovarne razprodajale in uničevale,« pojasnjuje Skalar.

Spomnimo, da je bil Kamnik v času nekdanje skupne države po gospodarski moči na sedmem mestu med vsemi jugoslovanskimi mesti. V tovarnah Stol, Titan, Svilanit, Svit, Utok in Eta so bile zaposlene generacije Kamničanov in okoličanov, določeni predeli mesta pa so bili tesno povezani z njimi. A nekatere od njih so tako kot KIK že končale svojo zgodbo.

Spodbujati k razmišljanju

»Projekt govori tudi o vedno slabši geopolitični situaciji, ki jo zaznamujejo številna vojna žarišča in stalni strah pred atomsko vojno. Ta nas opominja na krhkost miru in potrebo po trajnih rešitvah, ki bodo zagotovile varno prihodnost za vse,« pojasnjuje Skalar in dodaja, da želita z Gayatri Horvatovo ohranjati industrijsko kulturno dediščino in spodbujati k razmišljanju o družbenih in političnih spremembah, ki vplivajo na naša življenja. Izvedbi projekta, ki sta ga omogočila Dom kulture Kamnik in Občina Kamnik, sledi postavitev tudi v enem od opuščenih industrijskih obratov v Zagrebu in drugje po Sloveniji.

Silvestrska noč

Maša Likosar

Kamnik – Praznični december v Kamniku, ki je pod okriljem Zavoda za turizem in šport Kamnik navduševal z vrsto raznovrstnih dogodkov, so sklenili s silvestrovanjem na Glavnem trgu, ki se je začel z ritmi DJ Adama. Množico obiskovalcev je v novo leto pospremila slovenska glasbena diva Helena Blagne, ki je, kot so poudarili v zavodu, očarala s svojim izjemnim glasom in karizmo. Na odru se ji je pridružil kamniški župan Matej Slapar, ki je skupaj z direktorjem Zavoda za turizem in šport Kamnik Lukom Svetcem naznanil prehod v novo leto. Oba sta zbranim nazdravila in jim zaželela srečno, zdravo in uspešno leto 2025.

»Kamnik je doživel pravljični prehod v novo leto, z odštevanjem zadnjih sekund do polnoči, ki so jih pospremili iskreni objemi, želje in najlepši trenutki druženja,« so dejali na zavodu. Večeri pred vstopom v leto 2025 so mestu vdihnili poseben utrip, saj so ga obogatili koncerti vrhunskih slovenskih glasbenih izvajalcev. »Pester glasbeni program je zadovoljil različne okuse, kar potrjuje velika množica obiskovalcev, ki se je kljub zimskemu mrazu zbrala v središču mesta,« so še dodali.

Silvestrovanje v Kamniku s Heleno Blagne
/ Foto: Mih Lindič za Zavod za turizem in šport Kamnik

Bi šlo brez zavrženih oblačil

Anja Urankar iz kamniškega Mladinskega centra Kotlovnica: »V času hitre mode, ko je na policah trgovcev vsakih nekaj tednov na voljo več tisoč kosov novih oblačil in se vsako sekundo na smetiščih po svetu odloži ali pa zažge za en tovornjak oblačil, se prihodnost brez zavrženih oblačil sliši neverjetno.«

Alenka Brun

Kamnik – V drugi polovici lanskega leta so se mladi (in stari) iz Mladinskega centra Kotlovnica udeležili mladinske izmenjave z naslovom Slow Fashion Week (Teden počasne mode). Organizator, združenje Paolab, je na izmenjavi gostil šest organizacij iz Evrope in širše.

Anja Urankar iz MC Kotlovnica pove, da so med izmenjavo iz oblačil, ki so jih prinesli od doma, izdelali nova in jih prebivalcem vasice Fuscaldo, ki so jih ves čas izmenjave prijazno gostili, potem tudi predstavili na modni reviji. »V desetih dneh učenja drug od drugega smo pripravili različne delavnice in predstavitve s področja počasne in hitre mode ter s pomočjo na novo pridobljenih praktičnih znanj izdelali trajnostne kose oblačil.«

Spoznali so ročno in strojno šivanje, vezenje, barvanje oblačil z belilom, slikanje po oblačilih ter popravljanje oblačil z metodo sašiko, še razloži.

Nadaljuje, da živimo v času, ko nas blagovne znamke hitre mode s svojo sporočilnostjo poskušajo zavesti, saj rade omenjajo, da je proizvodnja njihovih oblačil zelena ter da pri proizvodnji uporabljajo organski bombaž in reciklirano plastiko. »Zanašajo se na neznanje potrošnikov, ki ne vedo, da je delež proizvedenega organskega bombaža in plastike, ki se jo da reciklirati, izredno majhen.«

Na izmenjavi pa je bilo veliko govora tudi o počasni modi, glavni temi tokratne izmenjave. »Izdelki, ki spadajo v to kategorijo, so narejeni iz lokalnih materialov ali so jih izdelali lokalni ustvarjalci, a so zato pogosto precej dražji in si jih težje privoščimo,« pojasni Urankarjeva. »Zato smo udeleženci skupaj naredili seznam, ki nam bo pomagal ustvariti prihodnost z manj zavrženimi oblačili. Priporočamo, da namesto nakupa novih oblačil obiščete trgovino z rabljenimi, izmenjevalnico oblačil ali pa kar omaro svoje sorodnice, prijateljice ... Če želite oblačila kupiti, preverite, od kod so materiali, iz katerih so narejena, in kje so bila proizvedena. Nakupujte samo tiste kose, ki jih boste uporabljali. V notranjosti oblačil poiščite listek z informacijami glede sestave, saj je bolje izbrati oblačila iz naravnih materialov, ki dihajo. Držite se tudi navodil glede pranja oblačil, saj jim boste tako podaljšali življenjsko dobo.« Omenja tudi ročne spretnosti, saj stara oblačila lahko predelate v nova, jih uporabite za drug namen in strgana popravite. »Vsekakor se ne bojte naučiti česa novega in raziščite, na kakšne načine lahko predelate svoja oblačila, preden jih zavržete v primeren zabojnik,« še poudari.

Slovenski udeleženci izmenjave so na modni reviji pokazali svoje izdelke. / Foto: Ylenia Stavale